

Bóné Dalma – Rébay Magdolna:

**AZ ESTERHÁZY ÉS A FESTETICS CSALÁD EGYES TAGJAINAK
NEVELTETÉSE A DUALIZMUS KORÁBAN**

Kutatásunkban a magyarországi főnemesség dualizmus kori neveltetésével foglalkozunk.¹ Arra vagyunk kíváncsiak, az egyes családokban milyen volt a nevelési gyakorlat: a gyermekeket otthon vagy nyilvános iskolában nevelték és oktatták, s mi volt ennek a tartalma. Tanulmányunkban az Esterházy és a Festetics család (nemzetség²) egyes tagjara fókuszálunk.

A kalsburgi jezsuita kollégium szerepe

A dualizmus korában a két családnak mintegy 70 tagja járt alap- vagy középfokú iskolába. Eddigi kutatásaink során arisztokrácia-történeti szempontból több középiskola történetét feldolgoztuk (lásd 1. táblázat).

1. táblázat: A Festetics és az Esterházy ifjak iskolái a dualizmus korában³

1849 és 1911 között született férfiak	Gróf Festetics (21 fő)	Herceg és gróf Esterházy (44 fő)
Kalksburgi jezsuita kollégium	1	12
A bécsi Theresianum gimnáziuma	2	2
Pozsonyi királyi katolikus főgimnázium	0	7
Budapesti piarista főgimnázium	1	4
Székesfehérvári ciszterci főgimnázium	1	1
Keszthelyi premontrei/kir. kat. főgimn.	1	0

Forrás: AASI KK 37/2. Register (Kollegium Kalksburg), Gemmel-Fischbach – Manussi 2013, 306–307. (Theresianum), értesítők: pozsonyi kir. kat. [1867/68–1917/18.], budapesti piarista [1897/98–1917/18.], székesfehérvári ciszterci [1867/68–1917/18.], keszthelyi premontrei, majd kir. kat. [1875/76–1916/17.]

¹ A kutatás az MTA Bolyai János Kutatási Ösztöndíjának köszönhetően valósult meg. A bécsi kutatómunkát – emellett – a MÖB bécsi Collegium Hungaricum Ösztöndíja tette lehetővé. A tanulmány a Jézus Társasága Ausztriai Rendtartományának Levéltára (AASI) vezetője engedélyével kerül közlésre.

² Az egyszerűség kedvéért a tanulmányunkban a család kifejezést használjuk.

³ A táblázatban azok a fiúgyermekek szerepelnek, akik az 1867/68–1917/18-as tanévben életkoruk alapján elvégezheték legalább a középiskola VIII. vagy az elemi iskola I. osztályát. (Gudenus 1990, 351–380., 391–405.)

TANULMÁNYOK

A két családra vonatkozó eredményeink szerint az Esterházyaknál egyértelmű a kalksburgi jezsuita kollégium felülreprezentáltsága. A hercegi ágból (6 ifjú) ugyan senki, a grófi ágakból viszont a fiúgyermekek 32%-a járt Kalksburgba: a fraknói ágból 6, a csesznekiből 2, a zólyomiból pedig 4 fő. Jellemzően testvérek voltak, de két apa is ide íratta be fiát/fiait.

A zólyomi ághoz tartozó gróf Esterházy Dániel a feldkirchi jezsuita gimnáziumban és az innsbrucki egyetem jogi karán tanult.⁴ Gróf Uiberacker Ilonától (1847–1910) összesen 10 gyermeke született (lásd 1. kép): Lajos, Mária, Pál, László, Teréz, Zsófia, Ilona, József, Kázmér és Anna. A viszonylag fiatalon, 25 éves korában elhunyt József kivételével valamennyi fiúgyermek a kalksburgi kollégiumban tanult. Pontosabban itt is tanult, hiszen az akkori kor szokásai szerint ők sem egy intézményben végezték el a gimnáziumi tanulmányaikat: 12–14 éves korukban iratkoztak be, s 17–19 évesen távoztak. Hárman öt, egyikük négy évet töltött a ma már Bécshez tartozó településen. A vallásnak ebben a családban nagy jelentősége volt, amit a gyerekek pályaválasztása is jelez: Ilona bencés apáca, László pedig egyházmegyes pap lett. (Gudenus 1990, 377–380.)

1. kép: Gróf Esterházy Dániel (1843-1923) családja⁵

Az Esterházy diákok fennmaradt felvételi adatlapja (9 fő) alapján megállapíthatjuk, hogy a két világháború közt – két svájci kollégium látogatása után – egyetlen fiú járt a családból Kalksburgba (Benedek [1907–

⁴ Graf Dániel Esterházy de Galántha (1843-1923), é. n.

⁵ Forrás: AASI KK Photosammlung.

1977]), akinek az édesapja (Sándor [1868–1925]), annak testvére, Pál (1861–1932), valamint két bátyja (János, [1900–1967] és Károly András [1902–1973]) is az iskola tanulója volt. Esetében tehát egyértelműen a családi tradíciók továbbéléséről beszélhetünk.

A teljes középiskolát a családból mindössze egy fő végezte el ebben a gimnáziumban.⁶ A többiek inkább a felsőbb osztályokban tanultak Kalksburgban. A korábbi tanulmányaikat leginkább otthon folytatták (7 fő). Hárman közülük magántanulóként vizsgát tettek a gimnáziumi tananyagból (ketten a pápai bencés, egy fő a salzburgi állami gimnáziumban). Egyetlen Esterházy végezte nyilvános tanulóként korábbi középiskolai tanulmányait. Ő a tatai piarista gimnáziumba járt. Ketten voltak, akik az elemi tanulmányaikból nem tettek vizsgát (Sándor és Kázmér). Utóbbi esete meglepő, hiszen ő 1884-ben született, s jelentkezésekor – közel 12 éves volt ekkor – az elemi iskola V. osztályának a tananyagát már elvégezte.

Az iskola által felkínált választható tárgyak közül a család leginkább az idegen nyelveket részesítette előnybe. A magyar nyelv tanulását – egy kivétellel⁷ – mindenki számára kérték. Az idegen nyelvek között az első helyen a francia szerepelt. Két esetben a szülők az angolt is megjelölték. A zene szintén fontos részét képezte az Esterházy ifjak műveltségének: hét fiúnál is szerepelt a szabadon választható tárgyak közt (hatnál konkrétan a zongorázás), három esetben viszont azzal a megkötéssel, hogy csak akkor foglalkozzanak vele, ha a gimnáziumi tanulmányaik megengedik. A nyelvek és a zene mellett a sport volt a harmadik terület, amely nevelésük-oktatásuk részét kellett képezze: ennek valamelyik ága hét főnél szerepelt (hatszor a torna, kétszer az úszás, egyszer a lovaglás). Egy diáknál jelent meg a rajz.⁸

⁶ Ezt valószínűsíthetjük, Sándor ugyanis 10–19 éves koráig járt ebbe az iskolába. (AASI KK 37/2. Register)

⁷ Kázmért egyetlen választható tárgyra sem akarták beiratni, míg a többieknel többet is megadtak. Ennek oka talán abban kereshető, hogy Kázmér viszonylag nehezen tanult.

⁸ AASI KK Karton I. Anmeldebögen bis 1926. Ep–F. Alexander Graf Esterházy, Casimir Graf Esterházy, Thomas Graf Esterházy, Benedikt Graf Esterházy von Galántha und Forchtenstein, Georg Graf Esterházy von Galántha, Graf János Eszterházy, Marie Johannes Bapt. Graf Esterházy von Galántha und Fraknó, Marie Karl Andreas Graf Esterházy von Galántha und Fraknó, Ludwig Graf Esterházy von Galántha. (Az adatlapok átírásában, s részben fordításában Szász Lajos segített, munkáját ezúton is köszönjük.)

Idősebb és ifjabb gróf Esterházy György neveltetése

Az alábbiakban a kalksburgi Esterházy diákok közül idősebb és ifjabb gróf Esterházy György tanulmányaira térünk ki. Az apa (lásd 2. kép) a kollégium első diákjai közé tartozott, hiszen 1856-tól, a megnyitás évétől tanult a falai közt. A képzés teljes egészét – két előkészítő és nyolc gimnáziumi osztályt – elvégezte. György 12 évesen három nyelven beszélt: magyarul, franciául és németül. A szülők kérték, hogy mind a három nyelvvel foglalkozzon az iskolában is, sőt ezek mellé kerüljön idővel az angol is. A nyelvek mellett György korábban hittant, földrajzot, számtant és szépírást tanult. Egy magyar pap foglalkozott vele.⁹ A katonai pályát választotta, huszár főhadnagyként részt vett az 1866. évi poroszok elleni háborúban.¹⁰

2. kép: Id. gr. Esterházy György (1848–1924)¹¹

1884-ben feleségül vette Mosconi-Fogaroli Amália grófnőt (1854–1891), akitől két gyermeke született. Idősebb fiát, Györgyöt (lásd 3. kép) egykori iskolájába íratta be, ahol öt tanévet töltött (1896–1901). Érdekes, hogy már 1893 novemberében kérték a felvételét belépése idejeként 1894 őszét jelölve meg (a második előkészítőbe járt volna ekkor), de végül csak 1896-ban

⁹ Georges Graf Esterházy, 1909, 17. AASI KK 37/2. Register; AASI KK Karton I. Anmeldebögen bis 1926. Ep–F. Georges Esterházy de Galántha.

¹⁰ Graf György Lajos Fortunatus Károly József Esterházy de Galántha (1848-1924), é. n.

¹¹ Forrás: AASI KK Photosammlung.

kezdte meg kalsburgi tanulmányait. Apja – a kongregációs újság szavai szerint ezekkel a szavakkal bocsátotta el: „Mein Kind, ich hoffe, Gutes über dich zu hören; aber lieber wäre mir die Nachricht, du seiest gestorben, als wenn ich erfahren müßte, du habest eine schwere Sünde begangen.”¹²

Az ifjabb György otthoni nevelésében is kitüntetett szerepet kaptak a nyelvek: ő is tanult németül és franciául. Az elemi iskolát magyarul végezte, magántanulóként, jó eredménnyel.¹³ Kalsburgban szeretett lenni. Szerény, jó, jámbor, szabad, nyitott, vidám, élénk, temperamentumos diák volt, akit olykor emlékeztetni kellett a rendre és a fegyelemre.¹⁴ Tagja volt – ahogy egykor édesapja is – az iskola hitbuzgalmi egyesületének, a Mária Kongregációnak, ami mély vallásosságára utal. (Apja ekkoriban [1900] 1000 K értékben színes üvegablakokat adományozott a kongregációs kápolnának.)

3. kép. Ifj. gr. Esterházy György (1885–1906)¹⁵

¹² „Gyermekem, remélem, jót hallok majd rólad; mert inkább halljam azt, hogy meghaltál, minthogy súlyos bűnt követtél el.” (Georges Graf Esterházy, 1909, 18.)

¹³ AASI KK Karton I. Anmeldebögen bis 1926. Ep–F. Georg Graf Esterházy von Galántha.

¹⁴ A jelentkezési lapján igen hasonló szavakkal jellemezték. (AASI KK Karton I. Anmeldebögen bis 1926. Ep–F. Georg Graf Esterházy von Galántha.)

¹⁵ Forrás: Georg Graf Esterházy jun., 1906, 21.

Györgynek nehézségei voltak a tanulással: lassú felfogóképességgel, rossz emlékezőtehetséggel küzdött. Ez lehetett az oka annak, hogy otthon tanult tovább, s magántanulóként a veszprémi piarista gimnáziumban végezte el a IV–VIII. osztályt, s itt érettségizett 1905-ben.¹⁶ Majd katonai szolgálatba lépett: elvégezte az egy éves önkéntességi évet. Felsőoktatási intézménybe nem jelentkezett, apjának akart segíteni a birtok igazgatásában. Azonban hamarosan, 21. születésnapja előtt néhány nappal mellhártyagyulladásban elhunyt.¹⁷ Apját halála igen megviselte. Egyetlen gyermeke volt, hiszen 1889-ben másodszülött fiát alig egy évesen, 1891-ben pedig feleségét veszítette el. (Gudenus 1990, 373.)¹⁸ Ezért rövidesen beiratkozott az innsbrucki teológiára. Ekkor 56 éves volt. 62 éves korában szentelték pappá. Újmiséjét a kollégiumi kongregációs kápolnában tartotta.¹⁹ A veszprémi egyházmegye papja lett, rövidesen címzetes prépost kitüntetést kapott.²⁰

Iősebb és ifjabb gróf Festetics Imre neveltetése

A Festetics családnak összesen két tagja tanult Kalksburgban: apa és fia. Idősebb Imre (1844-1909) 1858 és 1860 között járt ide, míg szintén Imre nevet viselő fia (lásd 4. kép, 1870–1903) 1879-től 1883-ig. (Arra vonatkozóan, hogy a többi gimnáziumi osztályt hol végezték el, nincs adatunk. Az apa katonai pályára lépett, leszerelése után birtokán gazdálkodott.²¹) Jelentkezésükkör mind a ketten igen jól beszéltek franciául, apja jobban, mint németül és magyarul. Választható tárgyként utóbbit mind a kettejük esetén megjelölték, az idősebb Imrénél a zongorázást is. A fiú Linzben született, magyar volt az anyanyelve, kalksburgi jelentkezésekor (1879) a család Bécsben élt.²² Otthon nevelték, szigorú, de nyugodt légkörben. A következő tárgyakat tanulta: számolás, írás, olvasás, katekizmus, bibliaismeret, földrajz és francia.²³

A fiatalabb Imre igen korán, mindössze 32 évesen elhunyt. Két kis gyermeket hagyott árván: fia öt éves, leánya néhány hónapos volt. (Gudenus

¹⁶ Értesítő Veszprém 1901/02. 181., 1902/03. 131., 1903/04. 122., 124., 1904/05. 140–141.

¹⁷ Georg Graf Esterházy jun. †, 1906, 21–25.

¹⁸ Graf Dániel Esterházy de Galántha (1843-1923), é. n.

¹⁹ Georges Graf Esterházy, 1909, 18–19.

²⁰ Esterházy György gróf újmiséje, 1909, 3.; Új prépost, 1910, 4.; Kitüntetés, 4.

²¹ Surm Albert szerk. (1897): Országgyűlési almanach 1897–1901. Budapest, 86.

²² Imrénék két lány- és egy fiútestvére született. Utóbbi iskoláiról nincsenek adataink. Sámuel katonai pályára lépett. (Gudenus 1990, 403–404.)

²³ AASI KK Karton I. Anmeldebögen bis 1926. Ep–F. Imre Festetics, Emmerich (Imre) Graf Festetics Tolna

1990, 403–404.) Kristófnak (1898-1962) édesanyja nem a kalksburgi kollégiumot választotta. Több gimnáziumban is folytatott tanulmányokat. Járt a szegedi állami és a budapesti piarista főgimnáziumba is. Utóbbiban a III–VI osztályt végezte el, hol magán, hol rendes tanulói státuszban.²⁴

4. kép: Ifj. gróf Festetics Imre a II. osztály tanulójaként (1882/83.)²⁵

Gróf Fesetics György (1882–1941) tanulmányai

Gróf Fesetics György (lásd 5. kép) gróf Fesetics Tasziló és Lady Mary Douglas Hamilton skót és brit hercegnő gyermekeként született 1882-ben Badenben. Kisgyermekkorában a család külföldön élt, 1890 februárjában költöztek Keszthelyre. Mary Douglas Hamilton hercegnő az angol mellett a német nyelvet is kitűnően beszélte, s ezt a tudását igyekezett átadni gyermekeinek.²⁶ A Fesetics gyermekek nevelésére a szülők nagy figyelmet fordítottak. György nevelője Párkányi József volt, aki korábban a Széchenyi családnál volt nevelő, Somogyváron. Párkányi György lánytestvérei

²⁴ MPRKL Pesti gimnázium, anyakönyvek 137. kötet (Névkönyv 1910–11.), 138. kötet (Névkönyv 1911–12.), 139. kötet (Névkönyv 1912–13.).

²⁵ Forrás: AASI KK Photosammlung.

²⁶ MNL OL P 254. 5. tétel Naplók No. 1.

TANULMÁNYOK

neveléséért is felelt.²⁷ Feladata elvégzése után Festetics Tasziló főlevéltárosnak és könyvtárosnak nevezte ki. Haláláig (1913) ebben a pozícióban tevékenykedett.²⁸

5. kép: Festetics György (balra) testvéreivel, Máriával és Alexandrával²⁹

A keszthelyi főgimnázium új épületének felépítése kapcsán,³⁰ 1890-ben, Festetics Tasziló kijelentette, hogy György fiát ebben az iskolában fogja taníttatni. Egyben felkérte dr. Burány Gergelyt, az intézmény igazgatóját, hogy felügyelje tanítását és nevelését.³¹ Festetics György 1891-ben tett vizsgát a községi elemi iskola tantestülete, az iskolaszéki elnök és alelnök,

²⁷ Párkányi József temetése, 1913, 4.

²⁸ Párkányi József, é.n.

²⁹ Forrás: <https://www.facebook.com/festetickastelyhivatalos/posts/332154930241775:0>. A kép a keszthelyi Helikon Kastély Történeti Fényképtárában található.

³⁰ A keszthelyi gimnáziumot még 1771-ben gróf Festetics Pál alapította. Az intézmény 1808-ban került a premontrai rend kezelésébe. A gimnázium sorsa nem volt mindig biztos: a Helytartótanács 1795-ben úgy döntött, hogy működése felesleges, mivel Nagykanizsán már fennáll hasonló intézmény, viszont Somogy megyében egy sincs, ezért szerinte helyette ott kellene gimnáziumot létesíteni. Ez az elgondolás azonban nem valósult meg. 1887-ben újra napirendre került az intézmény megszüntetése. A gimnázium tanulóinak a száma az évek során lecsökkent, ezért a csornai prépost a szombathelyi főgimnázium közelsége miatt a keszthelyi gimnázium bezárását javasolta az akkori közoktatásügyi miniszternek, Trefort Ágostonnak. Festetics Tasziló segítségével sikerült az intézményt megmenteni. 1886-tól királyi katolikus gimnáziumként működött. (Győrffy 1891, 5–88.) 1892-ben új épületbe költözött, és megalakult az ötödik osztály, majd felmenő rendszerben teljes főgimnáziummá alakult.

³¹ A keszthelyi gymnasium kegyura, 1890, 2.

valamint szülei előtt. A vizsgán a kis gróf minden tantárgyból jeleskedett, főleg Európa és Magyarország földrajzából.³² Az 1892/93-as tanévben Festetics Györgyöt magántanulóként beírták a keszthelyi főgimnázium első osztályába. Magánvizsgáit még novemberben letette. 1892. november 26-án írásban vizsgázott magyar és latin nyelvből, valamint számtanból. Minden tantárgyat jeles eredménnyel zárt. A szóbeli vizsga november 27-én zajlott, ezen az iskola szaktanárai, a hitoktató és az igazgató mellett György nevelője, Párkányi József és édesapja, gróf Festetics Tasziló is részt vett. György kiváló eredménnyel zárta a szóbeli osztályozó vizsgát is. Édesapja örömeiben homlokon csókolta fiát.³³

A gimnáziumban különböző versenyeket szerveztek, tornaversenyt, hangversenyt, ezeket György és nevelője szívesen megtekintette. Párkányi József nem csak az iskolai rendezvényekre látogatott el Györggyel, hanem egyéb kulturális eseményeken is részt vettek.³⁴ Festetics György 1892 és 1900 között volt az iskola tanulója. Ebben az időszakban összesen hét magántanulója volt az intézménynek. Közülük egyedül György járta végig a nyolc osztályt és tett érettségi vizsgát. (Gróf Batthyány József négy osztályt végzett el itt.)³⁵ György tíz tanulmányi füzete fennmaradt. A latin, a német és a magyar gyakorlati füzetekre jellemző, hogy a lapok közepén ketté vannak választva, jobb oldalra a diák írt, baloldalon pedig a javításokat láthatjuk. György a füzetek alapján mindenből remekelt.³⁶

Festetics György 1899-ben végezte el a gimnázium VIII. osztályát. Érettségi bizonyítványa szerint, amely 1900. június 28-án kelt Keszthelyen, minden tantárgyból jelesre vizsgázott, így vallásból, földrajzból, rajzolásból, természetrajzból és filozófiából is. Eredményei alapján érettnak nyilvánították arra, hogy egyetemre jelentkezhesen.³⁷ A gimnázium elvégzését követően Festetics György jogi tanulmányokat folytatott akárcsak édesapja Festetics Tasziló. Képzést az oxfordi egyetemen kezdte meg, ahol egy évet töltött (1900–1901) jogi tanfolyamon. 1901-ben hazatért Keszthelyre.³⁸ A tanulmányait a budapesti tudományegyetemen fejezte be,

³² Ritka eseménynek, 1892, 4.

³³ Magán vizsgálat, 1892, 4.

³⁴ Tornaverseny, 1895, 4.

³⁵ Értesítő Keszthely 1892/93–1898/99.

³⁶ MNL OL P 255. 3. tétel

³⁷ MNL OL P 255. 1. tétel

³⁸ Személyi hír, 1901, 4.

majd a bécsi külügyminisztériumban helyezkedett el. Később a párizsi osztrák-magyar nagykövetségen dolgozott mint attasé. Az első világháború kitörésekor a londoni osztrák-magyar nagykövetségen volt követségi titkár, később tartalékos királyi huszárhadnagyként a szerb, majd az olasz fronton harcolt. A bécsi Jockey Club és a Magyar Lovaregylet elnöke volt. Édesapja, herceg Festetics Tasziló halálakor, 1933-ban vette át a családi hitbizományi birtokok igazgatását.³⁹ 1937-ben a magyar királyi titkos tanácsosi címmel tüntették ki. 1939-től egészen haláláig a Felsőház tagja volt. Bécsben hunyt el 1941. augusztus 4-én. (Gudenus 1990, 398.)

Összegzés

Kutatásunk során néhány arisztokrata fiúgyermek tanulmányi útját mutattuk be. Megállapíthattuk, hogy neveltetésükben a nyelveknek kiemelt szerepe volt: többen közülük a magyar mellett három idegen nyelven (francia, német, angol) is beszéltek. Az ifjak jellemzően magánúton végezték el a gimnáziumi tanulmányaikat vagy bentlakásos iskolába jártak. Az Esterházy családban különösen kedvelt volt a kalksburgi jezsuita kollégium.

Források

Levéltári források

Archiv der Österreichischen Provinz der Gesellschaft Jesu/Archivum Provinciae Austriae Societatis Iesu (AASI). Kollegsarchiv Kalksburg (KK) 37/2. [Register der eingeschriebenen Zöglinge, Bd. 2].

AASI KK Karton I. Anmeldebögen bis 1926. [Pontos adatok a lábjegyzetben.]

AASI KK Photosammlung. [Rendezetlen.]

Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltár P 254. Festetics II. Taszilóné Hamilton Mária (1866–1921) 5. tétel Naplók No. 1.

MNL OL P 255. Festetics III. György (1882–1941) 1. tétel Festetics III. György személyi iratai (1882–1941)

MNL OL P 255. Festetics III. György (1882–1941) 3. tétel Iskolai füzetek (1894–1899)

MNL OL P 255. Festetics III. György (1882–1941) 4. tétel Festetics III. György halálára és hagyatékára vonatkozó iratok (1912–1944)

³⁹ MNL OL P 255. 4. tétel

Piarista Rend Magyar Tartománya Központi Levéltára (MPRKL) Pesti
gimnázium, Anyakönyvek 137–139. kötet
Iskolai értesítők

Értesítő Keszthely 1892/93. = A keszthelyi kath. főgymnasium értesítője az
1892–93. évről. Közzé teszi Dr. Burány Gergely. Keszthely, 1893.
[http://library.hungaricana.hu/hu/view/Keszthely_15041_katolikus_fogimn
azium_15058_1892/?pg=0&zoom=h&layout=s](http://library.hungaricana.hu/hu/view/Keszthely_15041_katolikus_fogimn
azium_15058_1892/?pg=0&zoom=h&layout=s). (Letöltés: 2015.01.14.)

Értesítő Keszthely 1893/94. = A keszthelyi kath. főgymnasium értesítője az
1893–94. évről. Közzé teszi Dr. Burány Gergely. Keszthely, 1894.
[http://library.hungaricana.hu/hu/view/Keszthely_15041_katolikus_fogimn
azium_15059_1893/?pg=0&zoom=h&layout=s](http://library.hungaricana.hu/hu/view/Keszthely_15041_katolikus_fogimn
azium_15059_1893/?pg=0&zoom=h&layout=s). (Letöltés: 2015.01.14.)

Értesítő Keszthely 1894/95. = A keszthelyi kath. főgymnasium értesítője az
1894–95. évről. Közzé teszi Dr. Burány Gergely. Keszthely, 1895.
[http://library.hungaricana.hu/hu/view/Keszthely_15041_katolikus_fogimn
azium_15060_1894/?pg=0&zoom=h&layout=s](http://library.hungaricana.hu/hu/view/Keszthely_15041_katolikus_fogimn
azium_15060_1894/?pg=0&zoom=h&layout=s). (Letöltés: 2015.01.14.)

Értesítő Keszthely 1895/96. = A keszthelyi kath. főgymnasium értesítője az
1895–1896. évről. Közzé teszi Dr. Burány Gergely. Keszthely, 1896.
[http://library.hungaricana.hu/hu/view/Keszthely_15041_katolikus_fogimn
azium_15061_1895/?pg=0&zoom=h&layout=s](http://library.hungaricana.hu/hu/view/Keszthely_15041_katolikus_fogimn
azium_15061_1895/?pg=0&zoom=h&layout=s). (Letöltés: 2015.01.14.)

Értesítő Keszthely 1896/97. = A keszthelyi kath. főgymnasium értesítője az
1896–97. évről. Szerkesztette: Dr. Burány Gergely. Keszthely, 1897.

Értesítő Keszthely 1897/98. = A keszthelyi kath. főgymnasium értesítője az
1897–1898. évről. Közzé teszi Dr. Burány Gergely. Keszthely, 1898.
[http://library.hungaricana.hu/hu/view/Keszthely_15041_katolikus_fogimn
azium_15063_1897/?pg=0&zoom=h&layout=s](http://library.hungaricana.hu/hu/view/Keszthely_15041_katolikus_fogimn
azium_15063_1897/?pg=0&zoom=h&layout=s). (Letöltés: 2015.01.14.)

Értesítő Keszthely 1898/99. = A keszthelyi kath. főgymnasium értesítője az
1898–1899. évről. Közzé teszi Dr. Burány Gergely. Keszthely, 1899.
[http://library.hungaricana.hu/hu/view/Keszthely_15041_katolikus_fogimn
azium_15064_1898/?pg=0&zoom=h&layout=s](http://library.hungaricana.hu/hu/view/Keszthely_15041_katolikus_fogimn
azium_15064_1898/?pg=0&zoom=h&layout=s). (Letöltés: 2015.01.14.)

Értesítő Keszthely 1899/1900. = A keszthelyi kath. főgymnasium értesítője az
1899–1900. évről. Közzé teszi Dr. Burány Gergely. Keszthely, 1900. MNL
[http://library.hungaricana.hu/hu/view/Keszthely_15041_katolikus_fogimn
azium_15065_1899/?pg=0&zoom=h&layout=s](http://library.hungaricana.hu/hu/view/Keszthely_15041_katolikus_fogimn
azium_15065_1899/?pg=0&zoom=h&layout=s). (Letöltés: 2015.01.14.)

TANULMÁNYOK

Értesítő Veszprém 1901/02. = A kegyes-tanítórendiek vezetése alatt álló veszprémi róm. kath. főgimnázium értesítője az 1901-1902. tanévről. Közzéteszi Takács József. Veszprém, 1902.

Értesítő Veszprém 1902/03. = A kegyes-tanítórendiek vezetése alatt álló veszprémi róm. kath. főgymnasium értesítője az 1902-1903. tanévről. Közzéteszi Takács József. Veszprém, 1903.

Értesítő Veszprém 1903/04. = A kegyes-tanítórendiek vezetése alatt álló veszprémi róm. kath. főgimnázium értesítője az 1903-1904. tanévről. Közzéteszi Takács József. Veszprém, 1904.

Értesítő Veszprém 1904/05. = A kegyes tanítórendiek vezetése alatt álló veszprémi r. k. főgimnázium értesítője az 1904-1905. tanévről. Közzéteszi Takács József. Veszprém, 1905.

Egyéb források

A keszthelyi gymnasium kegyura. Zalamegye IX. évf. 4. szám. 1890. okt. 19. 2. [http://library.hungaricana.hu/hu/view/Zalamegye_1890_2/?query=SZO%3D\(festetics\)&pg=83&zoom=h&layout=s](http://library.hungaricana.hu/hu/view/Zalamegye_1890_2/?query=SZO%3D(festetics)&pg=83&zoom=h&layout=s). (Letöltés: 2016.01.10.)

Esterházy György gróf ujmiséje. Pápa és vidéke IV. évf. 3. sz. 1909. aug. 20. 3. http://library.hungaricana.hu/hu/view/PapaEsVideke_1909/?query=SZO%3D%28Esterh%C3%A1zy%20Gy%C3%B6rgy%29&pg=268&layout=s. (Letöltés: 2016.01.10.)

Gemmel-Flischbach, M. – Manussi, C. Hrsg. (1913): Album der k. k. Theresianischen Akademie (1746–1913). Wien: Theresianische Akademie.

Georg Graf Esterházy jun. † Kalksburger Korrespondenz Jg. XXI/3. Nr. 52. April 1906, 21–25.

Georges Graf Esterházy. Kalksburger Korrespondenz Jg. XXV/1. Nr. 66. Dezember 1909, 17–20.

Graf Dániel Esterházy de Galántha (1843-1923). EsterhazyWiki http://de.esterhazy.net/index.php/Graf_D%C3%A1niel_Esterh%C3%A1zy_de_Gal%C3%A1ntha_%281843_-_1923%29. (Letöltés: 2016.01.22.)

Graf György Lajos Fortunatus Károly József Esterházy de Galántha (1848 - 1924). EsterhazyWiki. <http://de.esterhazy.net/index.php/I699>. (Letöltés: 2016.01.22.)

- Gudenus János József (1990): A magyarországi főnemesség 20. századi genealógiája. 1. kötet. Natura, Budapest.
- Gyórfi Endre (1891): A keszthelyi kir. kath. gymnasium története. In Burány Gergely (szerk.): A keszthelyi kir. kath. gymnasiumról 1890–91. Keszthely, 5–88.
- Kitüntetés. Pápai Hírlap VII. évf. 4. sz. 1910. október 1. 4. http://library.hungaricana.hu/hu/view/PapaiHirlapM_1910/?query=SZO%3D%28Esterh%C3%A1zy%20Gy%C3%B6rgy%29&pg=275&layout=s. (Letöltés: 2016.01.10.)
- Magán vizsgálat. Zalamegye XI. évf. 49. szám. 1892. dec. 4. 4. http://library.hungaricana.hu/hu/view/Zalamegye_1892_2/?query=SZO%3D%28festetics%29&pg=115&layout=s. (Letöltés: 2016.01.10.)
- Mágnásból – szerzetes. Pápai Hírlap III. évf. 32. sz. 1906. aug. 11. 5. http://library.hungaricana.hu/hu/view/PapaiHirlapM_1906/?query=SZO%3D%28Esterh%C3%A1zy%20Gy%C3%B6rgy%29&pg=252&layout=t=s. (Letöltés: 2016.01.10.)
- Párkányi József temetése. Balatonvidék XVII. évf. 51. sz. 1913. dec. 21. 4. [http://library.hungaricana.hu/hu/view/Balatonvidek_1913_2/?query=SZO%3D\(p%C3%A1rk%C3%A1nyi%20j%C3%B3zsef\)&pg=195&zoom=h&layout=s](http://library.hungaricana.hu/hu/view/Balatonvidek_1913_2/?query=SZO%3D(p%C3%A1rk%C3%A1nyi%20j%C3%B3zsef)&pg=195&zoom=h&layout=s). (Letöltés: 2016.01.10.)
- Párkányi József. In Keszthelyi Életrajzi Lexikon. <http://193.225.122.118/eletrajzilexikon/index.php?dir=P#P%C3%81RK%C3%81NYI%20J%C3%93ZSEF>. (Letöltés: 2015.12.10)
- Ritka eseménynek. Zalamegye XI. évf. 1. sz. 1892. jan. 3. 4. [http://library.hungaricana.hu/hu/view/Zalamegye_1892_1/?query=SZO%3D\(festetics%20taszil%C3%B3\)&pg=3&zoom=h&layout=s](http://library.hungaricana.hu/hu/view/Zalamegye_1892_1/?query=SZO%3D(festetics%20taszil%C3%B3)&pg=3&zoom=h&layout=s). (Letöltés: 2016.01.10.)
- Surm Albert szerk. (1897): Országgyűlési almanach 1897–1901. Budapest, 85–86.
- Személyi hir. Balatonvidék V. évf. 26. sz. 1901. jún. 30. 4. [http://library.hungaricana.hu/hu/view/Balatonvidek_1901_1/?query=SZO%3D\(festetics\)&pg=283&zoom=h&layout=s](http://library.hungaricana.hu/hu/view/Balatonvidek_1901_1/?query=SZO%3D(festetics)&pg=283&zoom=h&layout=s). (Letöltés: 2016.01.10.)

TANULMÁNYOK

Tornaverseny. Zalamegye XIV. évf. 26. sz. 1895. jún. 30. 4.
[http://library.hungaricana.hu/hu/view/Zalamegye_1895_1/?query=SZO%3D\(p%C3%A1rk%C3%A1nyi%20j%C3%B3zsef\)&pg=149&zoom=h&layout=s](http://library.hungaricana.hu/hu/view/Zalamegye_1895_1/?query=SZO%3D(p%C3%A1rk%C3%A1nyi%20j%C3%B3zsef)&pg=149&zoom=h&layout=s). (Letöltés: 2016.01.10.)

Új prépost. Pápa és vidéke V. évf. 40. sz. 1910. okt. 2. 4.
http://library.hungaricana.hu/hu/view/PapaEsVideke_1910/?query=SZO%3D%28Esterh%C3%A1zy%20Gy%C3%B6rgy%29&pg=323&layout=s. (Letöltés: 2016.01.10.)

AZ EGYETEMEN
